

КОНСПЕКТ

за провеждане на писмен изпит
по учебната дисциплина **"ГРАДСКО ПЛАНИРАНЕ"**
специалност **"Урбанизъм"**
ОКС **"Бакалавър"**, 2-ри семестър

- 1. Населени места.** Определение на понятието населено място. Възникване и развитие на населените места. Интензификация на урбанизационните процеси в света през ХХ век и поява на концепциите за новите градове. Тенденции в организирането на териториите: агломерации, конурбации, линейни и сателитни структури. Концепция за „умните градове“. Състояние на населените места в България: тенденции в развитието на градовете; състояние на българското село.
- 2. Определяне на понятието град, село и регион.** Класификация на населените места в България. Видове класификации: по броя на населението, географската характеристика, функционалните особености, обслужващите функции и др. Комплексна, многофункционална класификация. Приложение на класификациите в практиката.
- 3. Основни селищни елементи – урегулирани поземлени имоти /УПИ/.** Определение и основни характеристики на /УПИ/ - лице, площ, дълбочина. Класификация на /УПИ/ по: предназначение, площ, форма, релеф на терена, допустимо натоварване според ПУП. Урегулиране и застрояване на поземлените имоти. Регулационни линии. Граници и линии на застрояване. Дълбочина на застрояване. видове застрояване – основно и допълващо. Показатели за застрояване на УПИ.
- 4. Основни селищни елементи – квартали.** Определение и основни характеристики. Класификация на кварталите по: предназначение, площ, форма, релеф, допустимо натоварване според ПУП. Начин на застрояване на кварталите. Характер на застрояване на кварталите. Показатели за застрояване на кварталите. Фактори влияещи върху функционалните и естетически качества на застрояването на кварталите.
- 5. Основни селищни елементи – улици.** Основни функции на улиците. Класификации на улиците. Първостепенна улична мрежа. Второстепенна улична мрежа – характеристики. Напречни профили на улиците – елементи. Надлъжни профили на улиците – видове. Естетически аспекти на уличното пространство. Разполагане на инфраструктурните системи в уличното пространство – надземни и подземни.
- 6. Основни селищни елементи – улични кръстовища и комуникационни възли.** Класификация на уличните кръстовища. Организация на автомобилното и пешеходното движение в уличните кръстовища. Пешеходни подлези и надлези. Пешеходни улици, споделени улици, тупикови улици, паркинги и велосипедни алеи. Комуникационни възли – видове и характеристики.
- 7. Основни селищни елементи – площади.** Възникване на площадните пространства в селищната структура. Основни функции на площадите. Класификация на площадите според: функционалното предназначение, формата, размера. Градоустройствено и архитектурно художествено оформление на площадите. Застрояване на площадите. Организация на автомобилното и пешеходното движение на площадите.

8. **Функционално-планова структура на населените места.** Фактори влияещи върху плановата и пространствената структура на населените места: природните условия, социално-икономическите характеристики на обществото, степента на развитие на системата за обществено развитие, развитие на системите за обществен транспорт. Основни форми на селищната структура – компактна, разчленена, линейна, сателитна. Обвързаност между селищната структура и комуникационната система на населените места.
9. **Функционално зонироване на селищната територия.** Видове зонироване на териториите. Функционално зонироване - видове зони в селищната структура. Взаимодействие и връзка между различните функционални зони в селищата.
10. **Улични мрежи.** Фактори влияещи при формирането на уличната мрежа: релеф, големина на населеното място, икономически, урбанистични /планировъчни/ решения, натовареност на селищната среда с автомобилно движение. Развитието на типовете улични мрежи в исторически план. Предимства и недостатъци на типови улични мрежи. Характер на уличните мрежи в българските селища: във възрожденските селища, в развиващите се след Освобождението български градове, през социалистическия период на развитие – жилищните комплекси. Тенденции през последното десетилетие на XX и XXI век.
11. **Жилищна среда.** Жилищна зона. Характеристика на жилищната среда в различните типове населени места. Структуриране на жилищната среда с предимно индивидуално обитаване. Структура на жилищната среда с предимно колективно обитаване. Структура на жилищните комплекси – жилищни райони, жилищни микрорайони. Жилищни групи. Затворени жилищни комплекси. Видове жилищни сгради.
12. **Градоустройствени проблеми при изграждането на жилищната среда.** Проблемът мащаб в жилищната среда. Проблемът общо – индивидуално в жилищната среда. Проблемът транспортна достъпност. Проблемите на сигурността в жилищната среда. Социалната инфраструктура в жилищната среда. Естетически аспекти на жилищната среда. Формообразуване, колорит, благоустрояване, мащаб. Зелените площи в жилищната среда.
13. **Производствена среда.** Устройство на производствените територии – видове производствени територии. Допустими дейности в различните типове производствени територии. Разположението на производствените територии в селищната структура. Екологични изисквания. Транспортно обслужване в производствените територии. Структура на традиционните производствените територии – фактори влияещи при структурирането на производствените територии: природни, технологични, екологични, транспортни, инфраструктурни, икономически. Обемно-пространствено изграждане на производствените територии. Съвременни производствени територии – видове, характеристики и нови изисквания при планиране и изграждане.
14. **Среда за отдих.** Отдыхът феномен на XX век. Структура на времето за отдих – ежедневен, седмичен, годишен отдих. Среда за реализиране на различните видове отдих. Устройствови показатели за оразмеряване на различните типови среди за отдих.
15. **Зелените площи в населените места.** Видове зелени площи. Екологичната роля на зелените площи в селищата. Микроклиматична и хигиенна роля на зелените площи в селищата. Структура и съдържание на зелената система на населените места. Видове зелени системи на населените места – фактори влияещи върху формирането им. Естетическа роля на зелените в селищата.

16. **Централни зони и социална инфраструктура на селищата.** Съдържание на селищните центрове и централните зони. Ролята на центъра и централните зони в селищните функции. Териториална организация на системата от центрове формираща социалната инфраструктура на селищата. Урбанистична структура и композиция на централните зони и централните зони от различно йерархично равнище. Функционална и планова композиция на централните зони и централните зони. Обемно изграждане. Естетически проблеми.
17. **Градско движение и градски транспорт.** Определение. Класификация на движението. Масов пътнически транспорт: релсов, безрелсов – основни характеристики и отражението им върху градската структура.
18. **Техническа инфраструктура в населените места.** Водопровод, канализация, електропреносни мрежи, газификация и ел. мрежи ниско напрежение.

ЛИТЕРАТУРА:

1. **Аврамов, И.** Градоустройството в България, София, 1987
2. **Ковачев, А.** Градоустройство – част 1. Основи на теорията и практиката на градоустройството, София, Авангард Прима, 2013
3. **Ковачев, А.** Градоустройство – част 2. Актуални проблеми на съвременното градоустройство, София, Авангард Прима, 2013
4. **Конакчиев, Д.** Финансиране на урбанистичното развитие, София, УАСГ, 2011
5. **Никифоров, И.** Градоустройство. Част 1. Селища и селищни елементи, София, УАСГ - УИК, 2000
6. **Никифоров, И.** Градоустройство. Част 2, София, УАСГ - УИК, 2002
7. **Никифоров, И.** Градоустройство. Част 4. Централни зони, София, УАСГ - УИК, 2000
8. **Никифоров, И. и М. Никифорова,** Градоустройството на България през XIX и XX век в контекста на европейското, София, УАСГ, 2016
9. **Тонев, Л. и др.** Градоустройство, София. 1971
10. **Тонев, Л.** Градът през вековете, София. 1995
11. **Тодорова, М.** Исторически епохи е еволюцията на градските структури, Годишник на УАСГ, т. XXXIV, св. II
12. **Търсанков, Й. и В. Иванов.** Проект за малко селище – ръководство за проектиране, УАСГ, София, 2001

Нормативни документи:

- **Конституция на Република България,** Обн. ДВ. бр.56 от 13 Юли 1991г.
- **Закон за административно-териториалното устройство на Република България,** Обн. ДВ. бр.63 от 14 Юли 1995г., ... изм. ДВ. бр.57 от 22 Юли 2016г.
- **Закон за местно самоуправление и местна администрация,** Обн. ДВ. бр.77 от 17 Септември 1991г, доп. ДВ. бр.9 от 26 Януари 2017г.
- **Закон за регионалното развитие,** Обн. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008г., ... доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017г.
- **Закон за кадастъра и имотния регистър,** от 01.01.2001г., ОБН. в ДВ, бр. 34 от 25.04.2000г., ИЗМ. в ДВ, бр. 27 от 5.04.2016г.
- **Закон за устройство на територията,** от 31.03.2001г., ОБН. в ДВ, бр. 1 от 2.01.2001г., ИЗМ. в ДВ, бр. 15 от 23.02.2016г.
- **Наредба №7** за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, от 22.12.2003 г., ОБН. В ДВ, бр. 3 от 2004 г.; изм., бр. 10, 11 и 51 от 2005 г.
- **Наредба №8** за обема и съдържанието на устройствените планове, от 1.08.2001г., ОБН. в ДВ, бр. 57 от 26.06.2001г., ИЗМ. в ДВ, бр. 11 от 10.02.2015г.
- **Наредба №2** за планиране и проектиране на комуникационно-транспортната система на урбанизираните територии, от 20.12.2017г., ОБН. в ДВ, бр. 7 от 19.01.2018г., ИЗМ. в ДВ, бр. 98 от 27.11.2018г.

Всички разработени устройствени планове и стратегически документи – НКПР, НСРР, РСРР, ОСР, ОПР, ОУПО.

Интернет сайтове:

- https://europa.eu/european-union/topics/regional-policy_bg
- http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/